

עין משפט נר מצוה

לה א ב מיי פיי מהל'
אסור בלא הלכה יא
טור ייד סי קלד:
לז ג ד מיי שם הלכה י:
לז ה מיי שם הלכה ד פמג
לאון קול טוש"ע ייד סי
קלד סעיף ג ועכשו הכל אמו
טמאה שאין חלי נקלחין
גלויות:
לח ו מיי שם הלכה ג:
למז ז מיי שם הלכה יז פמג
שם טור ש"ע שם:

תום' הרא"ש
ואע"ז דכלו לו חדשיו אם יצא לאור העולם אסור.
פרש"י משום דנפל הוא ואינו מתקיים והיו כנבלה.
ולא רצה לפרש משום דאגמריה רחמנא למשה דשטובה בעלמא אסירא דאי"כ לא הוי ליה לתנא למיתוניה באיסור' בהדי עוברין דאסירי משום נפל.
וצ"ל איצ"ג דאמר שמואל באשה ולד ומתקיים בבהמה אינו מתקיים.
והא דאמר שמואל בריה בעלמא איתא היינו מין אחד שכולן יש להן שני גבין ושני שרדאות.
אבל אם נמצא במעי בהמה אינו מתקיים.
וה"מ בבהמה גמי מתקיים ויצא לאור העולם אסור משום קרא דהשטטעה והא דאמר שמואל בריה בעלמא הוא לאו מין בפני עצמו קאמר אלא הכי אנמריה רחמנא למשה דאם נולד מבהמה ויצא לאור העולם אסור דארלו הוי מין בפני עצמו אם ולד במעי בהמה אמאי ליחס?
כיון דשטטעה לאו מסימני טומאה דבהמה אלא דרחמנא אסר אותו מין ולאו משום דסימן טומאה הוי.
וקשה ליה פ' מהא דקאמר בפ' אלו טרפות על הך דקאמר בריה בעלמא היא שיש לה שני גבין ושני שרדאות וכי משה רבינו קניני היה או בלסטרי.
וה"ל מכאן תשובה לאוהרים אין תורה מן השמים ואי לא היה מין בפני עצמו אלא שכתב נולד מן הבהמה מה ענין זה אצל קניני או בלסטרי.
וה"ל דמי שהוא קניני או בלסטרי ומכיר בכל מיני חיות לפעמים מוזמן לידו שהוא מנולד ממין בהמה ולד כזה:
המפלת דמות לילית אמו:
טמאה לידה.
והא"ת פשיטא ומי גרע מגופו תיש ופניו אדם דהוי ולד אפי' לרבנן דלית להו דרשא דיצירה יצירה וי"ל דלא דמי התם פניו אדם מוציאין אותו מתורת תייש הליקן חשיב אדם אבל הכא מה שכל גופו אדם אין מוציאין אותו מתורת לילית.
כלומר שהרי לילית זו היא צורתה משא"כ תייש שאין צורתו כפני אדם.
ומיהו קשה מהא דאמרין לעיל ובטרפות הבדק לרבנן דאי קריא וקיפוף אין שאר עופות לאי אלמא קריא וקיפוף הוי ולד משום שדומה לאדם שיש לו לסתות אצ"ג דמה שיש לו לסתות אין מוציא אותו מתורת קריא וקיפוף אי"כ הכא גמי פשיטא וי"ל דרב יהודה אמר שמואל דהכא ס"ל תבדק לר' מאיר.
הקשה ר"מ דהא רב יהודה אמר שמואל אמר לעיל דטעמא דר"מ משום יצירה

כד:

ושמואל מחרץ **לעטמיה**.
רישא וסיפא בשינא לאויר העולם:
דאע"ג דקנו לו חדשיו.
נפל הוא דלא חיי ונבלה הואי:
שאינו חסור.
כולו שלם כעין דף ואין צו חיתוך אברים וצורה אלא חלק כעין עיגול:
וטמאה שבעה ימים וציום השמיני ימול.
משמע מי שהוא ראוי לחיות שמנה ימים אמו טמאה לידה ומי שאינו ראוי לחיות שמנה לצרית לא:
א"ל רב.
לתנא סיים בה גמי הכי ואימא ינאוו אלו מיה' שיש לו שני גבין וכו':
כווסיה דשמואל.
בשני גבין דולד הוא וקאמר טמאה אפילו בלידה יצישתא דולד הוא:

מי שראוי **צבריות** **נשמה**.
ולית דגרס לצרית שמנה:
המפלת דמות צ"לית אמו **טמאה צידה**.
וא"ת פשיטא מי גרע מגופו תיש ופניו אדם דהוי ולד לכ"ע וי"ל דהתם ינא מתורת צהמה והוי אדם והכא לא ינא כלל מתורת לילית אך ק"ק דאמר' לעיל (ג).
בעופות מצדק לרבנן דקריא וקיפופא הוי ולד אף על גב דלסמות לא מפיק ליה כלל מתורת כוס וינשוף וי"ל שמואל דהכא יפרש לעיל מצדק לר"מ:
אבילתו מרובה משתייתו.
פי' יוטר מדאי מרובה על השמיה דהא דרך אכילה להיות מרובה על השמיה כדאמר' צפ"ק דמגילה (דף יב.) והשמיה כדת אין אונס כדת של תורה דלכילה מרובה משמייא דקרענות יש יוטר מנסכים **והא דאמר'** **^(ז)** **צערני פסמים** (דף קי.) **ובגיטין** (דף ע.) אכול שליש ושמה שליש והנה שליש לכשתכנסו תעמוד על מילואך לאו דוקא אלא שצין אכילה ושמה יהיו שני שלישים:
פרשתצניא

אגסה **אצטריך** **סלקא דעתך** **קמ"ל** **דלא חיי** **אלא** **אי אמרת** **אדקה** **איתמר** **פשיטא** **בת** **תלתא** **ירחי** **מי** **קא חיי** **אצטריך** **סד"א** **כל** **בצייר** **תרי** **ירחי** **חיי** **קמ"ל** **אמר** **רב** **יהודה** **אמר שמואל** :המפלת דמות לילית אמו
טמאה **לידה** **ולד** **הוא** **אלא** **שייש** **לו כנפים** **תנ"ה** **א"ר** **יוסי** **מעשה** **בסימוני** **באחת** **שהפילה** **דמות** **לילית** **ובא מעשה** **לפני** **חכמים** **ואמרו** **ולד** **הוא** **אלא** **שייש** **לו כנפים** **המפלת** **דמות נחש** **הורה** **חנינא** **בן** **אחיו** **של** **רבי** **יהושע** **דאמו** **טמאה** **לידה** **הלך** **ר' יוסף וספר** **דברים** **לפני** **ר"ג** **שלא** **לו** **^(ז)** **רבי** **יהושע** **הנהג** **בן** **אחיה** **ובא** **בהליכתן יצתה** **כלת** **^(ז)** **(ר')** **חנינא** **לקראתו** **אמרה** **לו** **רבי** **המפלת** **כמין** **נחש** **מהו** **אמר לה** **אמו** **טהורה** **אמרה** **לו** **והלא** **משמך** **אמרה** **לי** **חמותי** **אמו** **טמאה** **ואמר לה** **מאיזה** **טעם** **^(ז)** **הואיל** **וגלגל** **עינו** **עגול** **כשל** **אדם** **מתוך** **דבריה** **נזכר** **רבי יהושע** **שלא** **לו** **לרבן** **גמליאל** **מפי** **הורה** **חנינא** **אמר** **אביו** **ש"מ** **צורבא מרבנן** **דאמר** **מילתא** **לימא** **בה** **טעמא** **דכי** **מדכרו** **ליה** **מדכר:** **ברתני'** **המפלת** **שפיר** **מלא** **מים** **מלא** **דם** **מלא** **גנונים** **אינה** **חוששת**

לולד **ד'ואם** **היה** **מרוקם** **תשב** **לזכר** **ולנקבה** **^(ז)** **המפלת** **סנדל** **או** **שליא** **תשב** **לזכר** **ולנקבה:** **גמ'** **בשלמא** **דם** **ומים** **לא** **כלום** **היא** **אלא** **גנונים** **ניחוש** **שמא** **ולד** **הוה** **וגימוח** **אמר** **אביו** **כמה** **יין** **חי** **שתת** **אמו** **של זה** **שנמוח** **עוברה** **בתוך** **מעיה** **רבא** **אמר** **מלא** **תנן** **ואם** **איתא** **דאתמוחי** **אתמח** **מחסר** **חסר** **רב** **אדא בר** **אהבה** **אמר** **גוונים** **תנן** **ואם** **איתא** **דאתמוחי** **אתמח** **כולה** **בחד** **גוונא** **הוי** **קאי** **^(ז)** **תניא** **אבא** **שאוּל** **אומר** **קובר** **מתים** **הייתי** **והייתי** **מסתכל** **בעצמות** **של** **מתים** **השותה** **יין** **חי** **עצמותיו** **שרופין** **מזוג** **עצמותיו** **סבוין** **כראוי** **עצמותיו** **משוחין** **וכל** **מי** **ששתייתו** **מרובה** **מאכילתו** **עצמותיו** **שרופין** **אכילתו** **מרובה** **משתייתו** **עצמותיו** **סכוין** **כראוי** **עצמותיו** **משוחין** **או** **תניא** **אבא** **שאוּל** **אומר** **ואיתימא** **רבי** **יוחנן קובר** **מתים** **הייתי** **פעם** **אחת** **רצתי** **אחר** **צבי** **ונכנסתי** **בקולית** **של** **מת** **ורצתי** **אחריו** **שלוש** **פרסאות** **וצבי** **לא** **הגעתי** **וקולית** **לא** **כלתה** **כשחזרתי** **לאחורי** **אמרו** **לי** **של** **עוג** **מלך** **הבשן** **היתה** **תניא** **אבא שאול** **אומר** **קובר** **מתים** **הייתי** **פעם** **אחת** **נפתחה** **מערה** **תחת** **ועמדתי** **בגלגל** **עינו** **של** **מת** **עד** **חוטמי** **כשחזרתי** **לאחורי** **אמרו** **עין** **של** **אבשלום** **היתה** **ושמא** **תאמר** **אבא** **שאוּל** **ננס** **הוה** **אבא** **שאוּל** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ורבי** **טרפון** **מגיע** **לכתפו** **הוה** **ור"מ** **מגיע** **לכתפו** **רבי** **מאיר** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ורבי** **מגיע** **לכתפו** **ורבי** **חייא** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ורב** **מגיע** **לכתפו** **רב** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ורב** **יהודה** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ואדא** **דיילא** **מגיע** **לכתפו** **פרשתבניא**

המפלת החיכה פרק שלישי נדה

כולו **שאינו חסור**.
כולו שלם כעין דף ואין צו חיתוך אברים וצורה אלא חלק כעין עיגול:
וטמאה שבעה ימים וציום השמיני ימול.
משמע מי שהוא ראוי לחיות שמנה ימים אמו טמאה לידה ומי שאינו ראוי לחיות שמנה לצרית לא:
א"ל רב.
לתנא סיים בה גמי הכי ואימא ינאוו אלו מיה' שיש לו שני גבין וכו':
כווסיה דשמואל.
בשני גבין דולד הוא וקאמר טמאה אפילו בלידה יצישתא דולד הוא:

ושמואל **מתרץ** **למעמיה** **בן** **ארבעה** **לדקה** **בן** **שמנה** **לגסה** **הימנו** **ולמטה** **אסור** **במה דברים** **אמורים** **בשלא** **כלו** **לו** **חדשיו** **אבל** **כלו** **לו** **חדשיו** **מותר** **יצא** **מי** **שייש** **לו** **ב' גבין** **וב' שדראות** **דאע"ג** **דכלו** **לו** **חדשיו** **אם** **יצא לאויר** **העולם** **אסור** **במעו** **אמו** **שרי** **תני** **תנא קמיה** **דרב** **המפלת** **בריית** **גוף** **שאינו** **חתוך** **ובריית** **ראש** **שאינו** **חתוך** **יכול** **תהא** **אמו טמאה** **לידה** **ת"ל** **יאשה** **כי** **תוריע** **וילדה** **זכר וגו'** **וביום** **השמיני** **ימול** **וגו'** **מי** **שראוי** **לברית** **שמנה** **איצאו** **אלו** **שאינן** **ראויין** **לברית** **שמנה** **א"ל** **רב** **וסיים** **בה** **הכי** **ישיש** **לו** **שני** **גבין** **ושני שדראות** **רבי** **ירמיה** **בר** **אבא** **סבר למעבד** **עובדא** **כוותיה** **דשמואל** **אמר** **ליה** **רב** **הונא** **מאי** **דעתך** **לחומרא** **חומרא** **דאתי לידי** **קולא** **הוא** **דקיהבת** **לה** **דמי** **טוהר** **עביד** **מיהא** **כותיה** **דרב** **^(ז)** **דקיימא** **לן** **הלכתא** **כרב** **באיסורי** **בין** **לקולא** **בין** **לחומרא** **אמר רבא** **הרי** **אמרו** **אשה** **יולדת** **לתשעה** **ויולדת** **לשבעה** **^(ז)** **בהמה** **גסה** **יולדת** **לתשעה** **יולדת** **לשבעה** **או** **לא** **ילדה** **אמר** **רב** **נחמן בר** **יצחק** **ת"ש** **הימנו** **ולמטה** **אסור** **מאי** **לאו** **אגסה** **לא** **אדקה** **האי** **מאי** **אי** **אמרת** **בשלמא** **אמינא** **הואיל** **ובאשה** **חיי** **בבהמה** **גמי** **חיי קמ"ל** **דלא** **חיי** **אלא** **אי אמרת** **אדקה** **איתמר** **פשיטא** **בת** **תלתא** **ירחי** **מי** **קא חיי** **אצטריך** **סד"א** **כל** **בצייר** **תרי** **ירחי** **חיי** **קמ"ל** **אמר** **רב** **יהודה** **אמר שמואל** :המפלת דמות לילית אמו
טמאה **לידה** **ולד** **הוא** **אלא** **שייש** **לו כנפים** **תנ"ה** **א"ר** **יוסי** **מעשה** **בסימוני** **באחת** **שהפילה** **דמות** **לילית** **ובא מעשה** **לפני** **חכמים** **ואמרו** **ולד** **הוא** **אלא** **שייש** **לו כנפים** **המפלת** **דמות נחש** **הורה** **חנינא** **בן** **אחיו** **של** **רבי** **יהושע** **דאמו** **טמאה** **לידה** **הלך** **ר' יוסף וספר** **דברים** **לפני** **ר"ג** **שלא** **לו** **^(ז)** **רבי** **יהושע** **הנהג** **בן** **אחיה** **ובא** **בהליכתן יצתה** **כלת** **^(ז)** **(ר')** **חנינא** **לקראתו** **אמרה** **לו** **רבי** **המפלת** **כמין** **נחש** **מהו** **אמר לה** **אמו** **טהורה** **אמרה** **לו** **והלא** **משמך** **אמרה** **לי** **חמותי** **אמו** **טמאה** **ואמר לה** **מאיזה** **טעם** **^(ז)** **הואיל** **וגלגל** **עינו** **עגול** **כשל** **אדם** **מתוך** **דבריה** **נזכר** **רבי יהושע** **שלא** **לו** **לרבן** **גמליאל** **מפי** **הורה** **חנינא** **אמר** **אביו** **ש"מ** **צורבא מרבנן** **דאמר** **מילתא** **לימא** **בה** **טעמא** **דכי** **מדכרו** **ליה** **מדכר:** **ברתני'** **המפלת** **שפיר** **מלא** **מים** **מלא** **דם** **מלא** **גנונים** **אינה** **חוששת**

לולד **ד'ואם** **היה** **מרוקם** **תשב** **לזכר** **ולנקבה** **^(ז)** **המפלת** **סנדל** **או** **שליא** **תשב** **לזכר** **ולנקבה:** **גמ'** **בשלמא** **דם** **ומים** **לא** **כלום** **היא** **אלא** **גנונים** **ניחוש** **שמא** **ולד** **הוה** **וגימוח** **אמר** **אביו** **כמה** **יין** **חי** **שתת** **אמו** **של זה** **שנמוח** **עוברה** **בתוך** **מעיה** **רבא** **אמר** **מלא** **תנן** **ואם** **איתא** **דאתמוחי** **אתמח** **מחסר** **מחסר** **רב** **אדא בר** **אהבה** **אמר** **גוונים** **תנן** **ואם** **איתא** **דאתמוחי** **אתמח** **כולה** **בחד** **גוונא** **הוי** **קאי** **^(ז)** **תניא** **אבא** **שאוּל** **אומר** **קובר** **מתים** **הייתי** **והייתי** **מסתכל** **בעצמות** **של** **מתים** **השותה** **יין** **חי** **עצמותיו** **שרופין** **מזוג** **עצמותיו** **סכוין** **כראוי** **עצמותיו** **משוחין** **וכל** **מי** **ששתייתו** **מרובה** **מאכילתו** **עצמותיו** **שרופין** **אכילתו** **מרובה** **משתייתו** **עצמותיו** **סכוין** **כראוי** **עצמותיו** **משוחין** **או** **תניא** **אבא** **שאוּל** **אומר** **ואיתימא** **רבי** **יוחנן קובר** **מתים** **הייתי** **פעם** **אחת** **רצתי** **אחר** **צבי** **ונכנסתי** **בקולית** **של** **מת** **ורצתי** **אחריו** **שלוש** **פרסאות** **וצבי** **לא** **הגעתי** **וקולית** **לא** **כלתה** **כשחזרתי** **לאחורי** **אמרו** **לי** **של** **עוג** **מלך** **הבשן** **היתה** **תניא** **אבא שאול** **אומר** **קובר** **מתים** **הייתי** **פעם** **אחת** **נפתחה** **מערה** **תחת** **ועמדתי** **בגלגל** **עינו** **של** **מת** **עד** **חוטמי** **כשחזרתי** **לאחורי** **אמרו** **עין** **של** **אבשלום** **היתה** **ושמא** **תאמר** **אבא** **שאוּל** **ננס** **הוה** **אבא** **שאוּל** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ורבי** **טרפון** **מגיע** **לכתפו** **הוה** **ור"מ** **מגיע** **לכתפו** **רבי** **מאיר** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ורבי** **מגיע** **לכתפו** **רב** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ורב** **יהודה** **ארוך** **בדורו** **הוה** **ואדא** **דיילא** **מגיע** **לכתפו** **פרשתבניא**

מסורת הש"ם

א) [בסורות מנ"א],
ב) [בסורות מ"א],
ג) [נפל לו שני גבין, וכו']
ד) [נכש"י ליטא וכן צ"ל],
ה) [נעלי כג"ו],
ו) [נשי' מוספות לקמן סה: ד"ה המפלת],
ז) [מו"ק כ"ו],
ח) [ומי' רש"ש, ט]
ט) [לקמן סה:],
י) [צ"ל אמר ד"ה מווג],
יא) [לא נמצא טעם],

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תוריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים בימי נדת דותה ותקרא:
ויקרא יב ב

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה דילג שמש.
ב) [נ"ב וסוף פ' מביא אמתא דאדא דילג שמש דרב יהודה הוה וע"ש:]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' תנא אלא שאול אומר ואיתימא ר' יוחנן.
ב) י"ב עין כמנות ח ע"א מוס' ד"ה רב וכו' דליכא ר' יוחנן שאול מלא:

מוסף רש"י

הואיל וגלגל עינו.
שחור בשנין [עליו כג. עיי"ש].
בגלגל עינו של מת.
כל צור של מושב העין קרוי גלגל ומפני שהוא עגול כגלגל (שם).

תום' הרא"ש (המשך)

וא"כ לר' מאיר בכל העופות מחשב ליה לידה ותריך דלרב יהודה אמר שמואל פליג ר' אלעזר בר צדוק אהנא דמתניתין דסבר דטעמא דר"מ משום יצירה ולא שנא קריא וקיפוף ול"ש שאר עופות ולר' אלעזר בר צדוק דאמר תיבדק לר"מ סבר דטעמא דר"מ משום דעיניהם הולכות לפניהם ודוקא קריא וקיפוף:
עצמותיו סכוין כמו וולל וסוכא ותשוש.
והימה והלא ראו לעשות כן כדאמרין והשתיה כדת אין אונס כדחה של תורה אכילה מרובה משתיה כדאשכחן גבי נסכים.
וה"ל דהכא מיירי באכילה מרובה משתיה יותר מדאי וממה שראוי לו וכן מווג היינו יותר מדאי והא דאמרין בביטין אכול שליש ושתה שליש